

چهارشنبه 15 آذر 1391 - 20 محرم الحرام 1433-5 دسامبر 2012

رویدادهای مهم 15 آذر در گذر تاریخ ...

رویدادهای مهم 15 آذر در گذر تاریخ*** درگذشت دکتر "عیسی صدیق" مؤسس دانشگاه تهران (1357ش)**

اشاره: دکتر عیسی صدیق معروف به اعلم، یکی از نامداران فرهنگی سده اخیر تاریخ فرهنگ ایران، در سال 1273ش در تهران به دنیا آمد و پس از گذراندن علوم مقدماتی و اتمام دوره دارالفنون، در 17 سالگی به فرانسه رفت و موفق به دریافت دانشنامه لیسانس در رشته ریاضی گردید. دکتر صدیق سپس چند سالی در ایران در وزارت فرهنگ مشغول به خدمت شد و در سال 1309 جهت ادامه تحصیل عازم آمریکا گردید. وی پس از اخذ دکترای فلسفه به ایران مراجعت نمود و از طرف دولت ایران، مأمور تهیه طرح تأسیس دانشگاه تهران شد. صدیق اعلم پس از این کار، مأمور راهاندازی این دانشگاه گردید. وی پس از تأسیس دانشگاه، تا سال 1319، ریاست و استادی دانش سرای عالی، دانشکده ادبیات و دانشکده علوم را برعهده گرفت. وی تا سال 1340، شش بار به وزارت فرهنگ انتخاب شد و تا سال 1353، در مقام استادی دانشگاه، انجام وظیفه کرد. علاوه بر تهیه طرح و قانون تأسیس دانشگاه تهران و ایجاد هسته مرکزی آن، دکتر صدیق منشأ خدمات برجسته فرهنگی دیگری گردید که تأسیس نخستین مدارس جدید گیلان، پیشنهاد اعزام محصل به اروپا و تهیه قانون آن، تجدید سازمان و برنامه‌های مدارس کشور، وارد کردن روش‌های جدید آموزشی در دانش سرای عالی و تربیت هزاران دبیر، تأسیس دانشگاه تبریز و تأسیس نزدیک به دو هزار مدرسه در طول فعالیت فرهنگی خود، از آن جمله‌اند. وی سرانجام در 15 آذر 1357ش در 84 سالگی در تهران درگذشت و در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

* انتشار فهرست خارج کنندگان ارز در بحبوحه انقلاب اسلامی (1357 ش)

اشاره: در بحبوحه انقلاب و در حالی که بسیاری از ادارات در اعتصاب به سر می‌بردند، کارکنان بانک مرکزی، در پانزدهم آذرماه 57، صورت کسانی که طی دو ماه شهریور و مهر 1357 ارز از مملکت خارج کرده بودند، انتشار داد. در این لیست نام 178 نفر از مقامات دولتی و مقاطعه کاران و بازرگانان سرشناس گنجانیده شده بود. جمع مبلغ حواله شده بالغ بر 13 میلیارد دلار ارز (350 میلیارد ریال) اعلام گردید. این افراد چون وضعیت انقلاب و امکان سقوط نظام شاهنشاهی را دیدند اقدام به خارج کردن اموال خود از کشور کردند. به دنبال انتشار این فهرست، لیست‌های دیگری همچون دارایی بنیاد پهلوی و دارایی‌های شاه نیز انتشار یافت. انتشار این لیست‌ها در بین مردم و مبارزان تأثیر زیادی داشت و در تخریب پایه‌های لرزان سلطنت بسیار مؤثر گردید.

* درگذشت "علی حاتمی" کارگردان شهیر ایرانی (1375 ش)

اشاره: علی حاتمی در سال 1333 در تهران به دنیا آمد و پس از

فارغ التحصیلی از دانشکده هنرهای دراماتیک به همکاری با تلویزیون پرداخت و به نوشتن فیلم‌نامه مشغول شد. فیلم‌های علی حاتمی، همگی نشان دهنده علاقه او به فرهنگ ایرانی است. ستارخان، سوتهدلان، کمال‌الملک و مادر به همراه مجموعه‌های تلویزیونی هزارستان و سلطان صاحبقران از آن جمله است. حاتمی در حال ساختن مجموعه تلویزیونی جهان پهلوان تختی بود که عمرش کفاف اتمام آن را نداد و در حالی که از بیماری سختی رنج می‌برد، سرانجام در آذرماه 1375 درگذشت و در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

رویدادهای مهم 20 محرم در گذر تاریخ*** عزل "امیرکبیر" از صدارت ناصرالدین شاه بر اثر بدگویی دیگران علیه او (1268ق)**

اشاره: امیرکبیر که پس از ورود ناصرالدین شاه به تهران، به عنوان صدراعظم برگزیده شده بود، در ابتدا بکارگیری القاب و تعارفات بی‌معنا را در نامه‌های اداری حذف کرد. اخذ رشوه را ممنوع نمود و جلوی اختیارات بی‌حد و حساب و نامشروع درباریان را گرفت. برای متعادل کردن دخل و خرج مملکت، بر بیشتر وظایف و مستمری‌هایی که اشخاص با نفوذ مانند شاهزادگان و امرای لشکر، بدون استحقاق از خزانه دولت دریافت می‌کردند، خط بطلان کشید. اخذ مالیات‌ها را بر اساس صحیحی قرار داد چنان که در اندک مدتی، خزانه‌ی خالی مملکت از درآمد مالیات پُر شد. بر گسترش کشاورزی همت ورزید و مدرسه‌ی عالی دارالفنون را تأسیس کرد. امیرکبیر همچنین دست سفیران روس و انگلیس را از دخالت در امور داخلی ایران کوتاه ساخت و بست نشستن در محل سفارت آنان را ممنوع اعلام نمود. لیاقت و تدبیر و طهارت اخلاق امیرکبیر موجب وحشت درباریان ناپاک و حسودان شد و شاه بی‌تجربه را با دسیسه‌ها و تحریکات فراوان به عزل وی تشویق کردند. سرانجام بر اثر دسیسه‌های فراوان اطرافیان به ویژه مهد علیا مادر ناصرالدین شاه، امیرکبیر از صدارت عزل شد و میرزا آقاخان نوری به جای وی به صدارت عظمی رسید.

رویدادهای مهم 5 دسامبر در گذر تاریخ

- * درگذشت "گراردوس مرکاتور" جغرافیدان برجسته بلژیکی (1594م)
- * بازگشت ناپلئون به فرانسه پس از شکست روسیه و آغاز اضمحلال ناپلئون (1812م)
- * درگذشت "الکساندر دوما" (پدر) نویسنده نامدار فرانسوی (1870م)
- * پیوستن ایران به تشکیلات بین المللی صلیب سرخ (1874م)
- * درگذشت "فردیناند بروکنر" ادیب شهیر اتریشی (1958م)
- * تولد "والد دیزنی" نقاش و تهیه‌کننده کارتون و فیلم (1901م)
- * روز بین‌المللی خیرین و داوطلبان در زمینه های پیشرفت اقتصادی و اجتماعی
* روز ملی "تایلند"